

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

דפטור ה"ל לאשמועינן טפי מתה כדרכה דפטור דלא נימא אירא דהוא אחרת קטלה כ"ש הוחמה צהר והחלקה צבקה דודאי אילו לא שינה היתה מתה צענין זה ויש לומר דמשום דנחוינא דהר מני החלקה מני לה נמי צפטורא צבקה ועוד נראה דפטורא דחומס

מא א מ"י פ"י מהלכות שבתות הלכה ד וע"י בהשגות ותמניד משנה סמך פשין שט טור ש"ע ח"מ ס"ד שו"ע פ"ג ס"ב ס"ב מ"י פ"ג מהל' מגילה הלכה טו סמך פשין ד' טו"ש"ע א"ח ס"י מלך פס"ק ג: בג ד ה מ"י פ"ה הלכה א ועיין בהשגות ותמניד סמך שט טו"ש"ע ח"מ ס"ד שו"ע פ"ג:

נקרא גולן. וקמה ליה ברשומיה להחייב בכל אונסיה וסיפא רבנן: נוסן לו דמי למרו. בדמים שזמר לזן נמכר בשוק דקנייה בגולו לשלם כשעת הגזילה: היליאה. דמי עזים וקמנין ולא שזר שלם: בשנינו. ששינו מנמות שהיה ואיכא למאן דאמר שינוי קונה בהגזול קמא

(ב"ק נה:) אכל גבי החמור לא נשתנה החמור: מגבה פורים לפורים. מעות שגזיין הגזאין מצני העיר להלך לעניים לפעודת פורים: לפורים. כולה יתנוה לעניים דפורים: ואין מדקדין. לומר דיים בפמות והמותר יפול לכיס של זקקה: אכל לוקחין אם העגלים. לרוב כלל המעות: והמותר. שלא יספיקו לאכול צפורים ימכור ויפול לכיס של זקקה: אדעתא דמידי אחרניא לא יהיב ליה. וכיון דלאו אדעתא דהכי יהיב נזלא מעות בחוקק בעלים חזן מן היזאין צפטורא פורים: דאמו למיתשדיה. לבעל הבית צנודר ואינו מקיים ששמעו עליו שאמר ליקח טלית לפלוני עני ולא קנה לו: והוריתא. מוליי"א בלע"ז

היזאית צשחור העין: אכזקא. התולעים הוליעו רגליה: אכזקא במילתא דמלכא. ראיתי עש שאוכל שיראש של אורז המלך: כעלי כסף. כלי פשתן: כעלי דבב. כלי אמר צנועין ארוס: וקטלוה. שאין עש אוכל כלי פשתן: אכל אנגריא שאינה חוורת. הוה ליה כמטה או נשברה: אם בדרך הליכה נישלה. שהאנגריא מוליכתה לדרך שהיה זה רוצה להלך: אומר לו הרי שלך לפניך. שכן דרך אנגריא נוטל חמורו של זה ומהלך בעליה אחריה וכל חמור שפוגע בו ראשון נוטלו ומחזיר לו את שלו והשני חוזר אחר חמורו עד שפוגע באחר

הלך אומר לו הואיל ואף מולך גרם שכול חמור אחר ולך אחריו עד שיפגע בחמור אחר: הצריקה או שנספטיס. עדיין היא ראויה למשאוי: בשלמא לרב לא קשיא. רומיא דמתנימין אהדדי דמני לשנויי כאן בחורת וכו':

לרכוב

או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב לא שנו אלא באנגריא חוורת אבל אנגריא שאינה חוורת חייב להעמיד לו חמור ושמואל אמר יבין אנגריא חוורת בין אנגריא שאינה חוורת אם בדרך הליכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו בדרך הליכתה נישלה חייב להעמיד לו חמור מיתבי השובר את החמור והבריקה יאו שנשתמטה אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור בשלמא לרב לא קשיא כאן באנגריא חוורת כאן באנגריא שאינה חוורת אלא לשמואל קשיא וכו"ת לשמואל נמי לא קשיא כאן שברדך הליכתה נישלה כאן שלא בדרך הליכתה נישלה הא מדקתני סיפא רבי שמעון בן אלעזר אומר אם בדרך הליכתה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו חייב להעמיד לו חמור מכלל דלתנא קמא לא שאני ליה אמר לך שמואל לאו מי איכא רבי שמעון בן אלעזר דקאי כוותי אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר איבעית אימא כולה רבי שמעון בן אלעזר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני השובר את החמור והבריקה או נשתמית אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור הבמה דברים אמורים שלא בדרך הליכתה נישלה אבל נישלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך

דפטור ה"ל לאשמועינן טפי מתה כדרכה דפטור דלא נימא אירא דהוא אחרת קטלה כ"ש הוחמה צהר והחלקה צבקה דודאי אילו לא שינה היתה מתה צענין זה ויש לומר דמשום דנחוינא דהר מני החלקה מני לה נמי צפטורא צבקה ועוד נראה דפטורא דחומס

נקרא גולן הי רבי מאיר אילימא ר"מ דצבע דתנן הגותן צמר לצבע לצבוע לבי אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר גולן לו דמי צמרו "ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה גולן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח גולן לו את השבח ממאי דלמא שאני התם דקניא בשינוי מעשה אלא הא רבי מאיר דמגבת פורים דתניא ^במגבת פורים לפורים ואי מגבת העיר לאותה העיר ואין מדקדין בדבר אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן והמותר יפול לכיס של צדקה רבי אליעזר אומר מגבת פורים לפורים ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסגדלו אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ ורשב"ג מיקל דלמא התם נמי דאדעתא דפורים הוא דיהיב ליה אדעתא דמידי אחרניא לא יהיב ליה אלא הא ר' מאיר דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ הגותן דינר לעני ליקח לו חלוק לא יקח בו טלית טלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית ודלמא שאני התם דאתו למיחשדיה דאמרי אינשי אמר פלגיא ובנינא ליה לברשא לפלוני עניא ולא זבן ליה אי נמי ובנינא ליה גלימא ולא זבן ליה אם כן יתני מפני החשד מאי מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית שמע מינה משום דשני הוא וכל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גולן: השובר את החמור והבריקה: מאי והבריקה הכא תרגימו ^גהוריתא רבא אמר אבוקת ההוא דאמר להו אבוקת במילתא דמלכא אמרו ליה במאי בטלי כסף או בטלי דהב איכא דאמרי בטלי כסף אמר וקטלוה איכא דאמרי בטלי דהב אמר ושבקוה:

או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב לא שנו אלא באנגריא חוורת אבל אנגריא שאינה חוורת חייב להעמיד לו חמור ושמואל אמר יבין אנגריא חוורת בין אנגריא שאינה חוורת אם בדרך הליכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו בדרך הליכתה נישלה חייב להעמיד לו חמור מיתבי השובר את החמור והבריקה יאו שנשתמטה אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור בשלמא לרב לא קשיא כאן באנגריא חוורת כאן באנגריא שאינה חוורת אלא לשמואל קשיא וכו"ת לשמואל נמי לא קשיא כאן שברדך הליכתה נישלה כאן שלא בדרך הליכתה נישלה הא מדקתני סיפא רבי שמעון בן אלעזר אומר אם בדרך הליכתה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו חייב להעמיד לו חמור מכלל דלתנא קמא לא שאני ליה אמר לך שמואל לאו מי איכא רבי שמעון בן אלעזר דקאי כוותי אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר איבעית אימא כולה רבי שמעון בן אלעזר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני השובר את החמור והבריקה או נשתמית אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור הבמה דברים אמורים שלא בדרך הליכתה נישלה אבל נישלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך

דפטור ה"ל לאשמועינן טפי מתה כדרכה דפטור דלא נימא אירא דהוא אחרת קטלה כ"ש הוחמה צהר והחלקה צבקה דודאי אילו לא שינה היתה מתה צענין זה ויש לומר דמשום דנחוינא דהר מני החלקה מני לה נמי צפטורא צבקה ועוד נראה דפטורא דחומס

נקרא גולן הי רבי מאיר אילימא ר"מ דצבע דתנן הגותן צמר לצבע לצבוע לבי אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר גולן לו דמי צמרו "ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה גולן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח גולן לו את השבח ממאי דלמא שאני התם דקניא בשינוי מעשה אלא הא רבי מאיר דמגבת פורים דתניא ^במגבת פורים לפורים ואי מגבת העיר לאותה העיר ואין מדקדין בדבר אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן והמותר יפול לכיס של צדקה רבי אליעזר אומר מגבת פורים לפורים ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסגדלו אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ ורשב"ג מיקל דלמא התם נמי דאדעתא דפורים הוא דיהיב ליה אדעתא דמידי אחרניא לא יהיב ליה אלא הא ר' מאיר דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ הגותן דינר לעני ליקח לו חלוק לא יקח בו טלית טלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית ודלמא שאני התם דאתו למיחשדיה דאמרי אינשי אמר פלגיא ובנינא ליה לברשא לפלוני עניא ולא זבן ליה אי נמי ובנינא ליה גלימא ולא זבן ליה אם כן יתני מפני החשד מאי מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית שמע מינה משום דשני הוא וכל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גולן: השובר את החמור והבריקה: מאי והבריקה הכא תרגימו ^גהוריתא רבא אמר אבוקת ההוא דאמר להו אבוקת במילתא דמלכא אמרו ליה במאי בטלי כסף או בטלי דהב איכא דאמרי בטלי כסף אמר וקטלוה איכא דאמרי בטלי דהב אמר ושבקוה:

או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב לא שנו אלא באנגריא חוורת אבל אנגריא שאינה חוורת חייב להעמיד לו חמור ושמואל אמר יבין אנגריא חוורת בין אנגריא שאינה חוורת אם בדרך הליכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו בדרך הליכתה נישלה חייב להעמיד לו חמור מיתבי השובר את החמור והבריקה יאו שנשתמטה אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור בשלמא לרב לא קשיא כאן באנגריא חוורת כאן באנגריא שאינה חוורת אלא לשמואל קשיא וכו"ת לשמואל נמי לא קשיא כאן שברדך הליכתה נישלה כאן שלא בדרך הליכתה נישלה הא מדקתני סיפא רבי שמעון בן אלעזר אומר אם בדרך הליכתה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו חייב להעמיד לו חמור מכלל דלתנא קמא לא שאני ליה אמר לך שמואל לאו מי איכא רבי שמעון בן אלעזר דקאי כוותי אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר איבעית אימא כולה רבי שמעון בן אלעזר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני השובר את החמור והבריקה או נשתמית אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור הבמה דברים אמורים שלא בדרך הליכתה נישלה אבל נישלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך

דפטור ה"ל לאשמועינן טפי מתה כדרכה דפטור דלא נימא אירא דהוא אחרת קטלה כ"ש הוחמה צהר והחלקה צבקה דודאי אילו לא שינה היתה מתה צענין זה ויש לומר דמשום דנחוינא דהר מני החלקה מני לה נמי צפטורא צבקה ועוד נראה דפטורא דחומס

נקרא גולן הי רבי מאיר אילימא ר"מ דצבע דתנן הגותן צמר לצבע לצבוע לבי אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר גולן לו דמי צמרו "ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה גולן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח גולן לו את השבח ממאי דלמא שאני התם דקניא בשינוי מעשה אלא הא רבי מאיר דמגבת פורים דתניא ^במגבת פורים לפורים ואי מגבת העיר לאותה העיר ואין מדקדין בדבר אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן והמותר יפול לכיס של צדקה רבי אליעזר אומר מגבת פורים לפורים ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסגדלו אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ ורשב"ג מיקל דלמא התם נמי דאדעתא דפורים הוא דיהיב ליה אדעתא דמידי אחרניא לא יהיב ליה אלא הא ר' מאיר דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ הגותן דינר לעני ליקח לו חלוק לא יקח בו טלית טלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית ודלמא שאני התם דאתו למיחשדיה דאמרי אינשי אמר פלגיא ובנינא ליה לברשא לפלוני עניא ולא זבן ליה אי נמי ובנינא ליה גלימא ולא זבן ליה אם כן יתני מפני החשד מאי מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית שמע מינה משום דשני הוא וכל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גולן: השובר את החמור והבריקה: מאי והבריקה הכא תרגימו ^גהוריתא רבא אמר אבוקת ההוא דאמר להו אבוקת במילתא דמלכא אמרו ליה במאי בטלי כסף או בטלי דהב איכא דאמרי בטלי כסף אמר וקטלוה איכא דאמרי בטלי דהב אמר ושבקוה:

או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב לא שנו אלא באנגריא חוורת אבל אנגריא שאינה חוורת חייב להעמיד לו חמור ושמואל אמר יבין אנגריא חוורת בין אנגריא שאינה חוורת אם בדרך הליכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו בדרך הליכתה נישלה חייב להעמיד לו חמור מיתבי השובר את החמור והבריקה יאו שנשתמטה אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור בשלמא לרב לא קשיא כאן באנגריא חוורת כאן באנגריא שאינה חוורת אלא לשמואל קשיא וכו"ת לשמואל נמי לא קשיא כאן שברדך הליכתה נישלה כאן שלא בדרך הליכתה נישלה הא מדקתני סיפא רבי שמעון בן אלעזר אומר אם בדרך הליכתה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לאו חייב להעמיד לו חמור מכלל דלתנא קמא לא שאני ליה אמר לך שמואל לאו מי איכא רבי שמעון בן אלעזר דקאי כוותי אנא דאמרי כרבי שמעון בן אלעזר איבעית אימא כולה רבי שמעון בן אלעזר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני השובר את החמור והבריקה או נשתמית אומר לו הרי שלך לפניך מתה או שנעשית אנגריא חייב להעמיד לו חמור הבמה דברים אמורים שלא בדרך הליכתה נישלה אבל נישלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך

(ב"ק נה:) אכל גבי החמור לא נשתנה החמור: מגבה פורים לפורים. מעות שגזיין הגזאין מצני העיר להלך לעניים לפעודת פורים: לפורים. כולה יתנוה לעניים דפורים: ואין מדקדין. לומר דיים בפמות והמותר יפול לכיס של זקקה: אכל לוקחין אם העגלים. לרוב כלל המעות: והמותר. שלא יספיקו לאכול צפורים ימכור ויפול לכיס של זקקה: אדעתא דמידי אחרניא לא יהיב ליה. וכיון דלאו אדעתא דהכי יהיב נזלא מעות בחוקק בעלים חזן מן היזאין צפטורא פורים: דאמו למיתשדיה. לבעל הבית צנודר ואינו מקיים ששמעו עליו שאמר ליקח טלית לפלוני עני ולא קנה לו: והוריתא. מוליי"א בלע"ז

הגהות הגר"א

[א] נ"ב (מגבת העיר לאותה העיר) ואין מדקדין בדבר (ואל כ"י על פורים) חל"מ וי"ג ה"ר"א וד"א"ס וד"ב"ס ל"ג כל זה וי"ב"א לקמן קו ע"ב ועי"ש רבנו ז"ל"ח ס"י תל"ד:)

לעני רש"י

מוליי"א [מיל"א]. בקי"ת (מכאן עינים).

מוסף רש"י

גולן לו דמי צמרו. כדמיקרא דמשתחא שו טפי לנריס קני אמר ארוס (ב"מ צ"ה). קני בשניו לר"מ ולא יהיב ליה אלא דמי צמרו אבל לא דמי שמה. או זה יתן שכרו משלו ויקח הצמר (שם ק"ב) דצינר ליה לר"מ כל המעט ממש בשניו יקרא גולן ונטל הצמר לפעמו אפי"ס שהוא מעולה עשוי בדמים (ע"ז א.) דקניא בשניו ומחייב מעות לקחון ק"ה. ר' יהודה אומר. אם כן נמלא זה שחמך בשניו (ע"ז א.) אם כן מחייב נמלא זה המעט. שזה הביאו לו מן השוק. אלא מחזיר לו את הצמר כמות שהוא נטע וידו על החמורה (לקמן ק"ה). אם השבח. שהשבח הצמר יתר על היציאה. שהצמר הצע נותן לו. בעל הצמר. את היציאה. סמינסי ועלום ושכר פעולה כשכר יוס ולא שכר שלם כמו שהתנה עמו (ע"ז א.) ורקחון ק"ה. ולא מה שרש"י בקבלות. דהו טפי לקחון ק"ה. דקניא ליה להאי דשניה להיות ידו על החמורה דלא נמתי משבח. וצ"ל נמי טוילה לא יסקול אלא יצאה. ואם יצאה ימכור על השבח וכן לו את השבח שהשבח את הצמר. ואם יצאה למת את שכרו. כגון שהשבח יותר על השכר. יתן שכר (ב"ק ק"ב). ורשב"ג מיקל. אפי"ג דמשני. לא סביר דמקפיד איניס מיד דלא חזר בה (לקמן ק"ה).

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

עמ.

עין משפט
נר מצוה

(א) לקמן ק"ט; (ב) נעיל
עמ"ל; (ג) ע"פ; (ד) ז"ל
שכר; (ה) ז"ל לשכר
(ו) ז"ל לשכר.

תורה אור השלם

1 והארץ לא תמכר
לצמחת כי לי הארץ כי
גרם ותושבים אתם
עמדי: ויקרא בה כג

לרכוש שאני. שמה תפול תחמיו בגשר או שתשליכונו בלחת הפחמים: ואין לו עליו. אין לשוכר על המשכיר: אלא תרעומת. שהשכיר לו חמור כחובה: דשייך למיגר. מולא חמור אחר כאלו לשוכר: אם יש בדמים. של נבילה: ליקח. זו חמור כל שהוא: יקח. וישלים

דרכו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן במתניו(י) מתה חייב להעמיד לו חמור אחר. ומשני בשאין בדמיה ליקח: ופרכינן ואם יש בדמיה לשוכר. ימכור שוכר זה את הנבילה באשר הוא שם וישכור חמור לעצמו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן במתני' מתה חייב להעמיד לו חמור אחר: לא מכלינן קרנא. וכי תנן במתני' חייב להעמיד לו חמור [אחר] היכא דמתה בעודה בבית העלים דמוסף ולוקח חמור ולא כליא קרנא אבל למוכרה ולהוציא הדמים לשכור אחרת לא: ישב האילן. מי שמישקן אילן לחצירו כי הני משכנתא דסורא דכתבי במשגל שניא אילין מיוקח ארעא דא בלא כסף לעיל (ד' סו:): שניס אסורין בו. לבקע עניס ולשרוף דאי שריף ליה ליה כליא קרנא דמלוה ואי שריף ליה מלוה כליא קרנא דלוה: הדרא ארעא. דדהו וז סהן לוקחין בדמי העלים ושמה יפגע יובל בתוך שני המשכונא וקא כליא קרנא דלוה: שאינה חוורה ויובל. אלא ימתין עד ששים ותחזור לו: והארץ לא תמכר לנמיתוס. כאלו פירש לך טעמו של מלות יובל. אלמא אין היובל מוציא אלא קרקע שאם לא הייתה מלות יובל הייתה נלממת: ה"ג אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נובל. דלא כליא קרנא: נילגהיה לזיבי. אי לא למכילא קרנא חייש ל"ל ליקח בו קרקע יבקע המלוה את העלים וישרפם: וימנין דשלמו ליה ימי משכנתא. שנים שהיה האילן ממושקן לו יכלו לפני היובל ארבע או חמש שנים ואותן שנים יאכל ליה את הפירות קודם שתשוב לבעלים ולעולם מכלינן קרנא: אם נתן. את השכר ואפילו כולו: לא יעול. כדמפרש לקמן(ג) דהתובע ידו על החתומה: אם נתן לא יעול. בחמיה. והלא טענת התובע נכריא וחוקה מטענת התובע דלמיר ליה הב לי היא ספינתא גופא דהא אמרת לי ספינה זו ואנא מייחיתא כאלו חמרא ואוליך למקום שהתנית דהא אנא יין סתם אמרי וכיון דבעל היין יכול להשלים תנאו חייב הספן להעמיד לו ספינה: ינמא

אילו עד הכא בעית אמייתא לאו אנרא בעית אמייתא. תימה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צעי למימי למה יתן לו שכר וי"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכח לאגורי היינו לפי אותן דמים (ה) שהשכיר מזה אבל צפתי פורתא ימלא אלהייהו והרי נהנה במה שצא עד כאן לכן נותן לו חצי שכרו ואין לר"י לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עמה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"נ כגון שיוכל למכור סמורתו במקום שמת החמור וירויח בה ויש סותרים הדעה שאין מציאין סמורתן אלא עד כאן לכן יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה ארעא ישכור רב למעמיה. ה"מ לשנויי דאין בדמיה לשכור אלא רוב פעמים יש בדמיה לשכור והאמת משני ליה והא דלמיר בסוף פרק השואל (לקמן דף קג.) אי דלמיר בית זה ונפלא אודא ליה ולא אמר אס יש בדמיה לרב ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהתם אין הבית עומד למכור אלא להסקיף עליו ולחזור ולבנותו כבתולה וכיון דל"ל בית זה ונפלא אין למכרו וגם לא קבל עליו להסקיף יליאה בצנין בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל אודא אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו בדמים ולכן יש בדמיה ליקח יקח לשכור ישכור: והא הבא דבי פמי יובה. ולביתא גופא א"ש א"ש דהשתא נמי דליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילגא לזיבי דומינן דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטיה יובל או איתרמי ליה זוזי ופריק ואכיל מרתי או מלת שנין קמי יובל אבל לרב דלמיר לא מכליא ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלנסוף לא משאר הקרקע ציד הלוה: במוכר שדהו א"ש שנה. קס"ד כיון דלומן ארוך כ"כ מוכר לו לא משכיב כליא קרנא: אילימא בין סתם ובפינה זו אם נתן אמאי לא יעול

א"מ א"ה הב ד"י ספינתא ואנא מייחיתא חמרא. לא מיעביא אס לא נתן שלא יתן דקתני אלא אפילו אס נתן כנר יסוור ויטול כיון שזה יכול להביא יין והמשכיר אינו יכול להביא ספינה זו שהתנה ולא דמי להא דלמיר לעיל אילו עד הכא בעית למימי כו' דהתם מהני ליה שיוכל בקל אלהייהו מכאן עד מקום שירצה או למכור שם סמורה כדפרישית לעיל אבל הכא לא שייך למימר הכי שהיין נטבע ומה ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך אמאי לא יעול שכר חצי הדרך שלא הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכנר הלך ניחא ליה שלא יעול דא"כ הא דקתני אס לא נתן לא יתן דמשמע שלא יתן כלל אפילו שכר חצי הדרך ה"ל לאקשווי אמאי לא יתן כלל:

מד א ב מ"י פ"ה מהל'
שכירות ה"א וע"י
בהשגות ובמ"מ סתם עשין
פט טושי"ע ח"מ ט"י טז
סעף א:
בה ג מ"י שם הלכה ב
ועיין בהשגות
ובמגיד משנה טושי"ע שם
סעף ב:
בו ד מ"י שם טושי"ע שם
סעף ג:
בו ה ו מ"י שם טור
וסו"ע שם סעף ג:
בח ז מ"י פ"ה מהל'
שמיטה ויובל הלכה ג
ג סתם לארץ ערה:
בט ח מ"י פ"ה מהל'
שכירות הלכה ג
סג עשין פט טושי"ע ח"מ
ט"י טז סעף ד:
ג ט מ"י שם טושי"ע סעף
ז:

לא קשיא זמנין דשלמו שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטו ליה זוזי ופריק לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ר השוכר את הספינה ומבעה לה בחצי הדרך ר' נתן אומר האם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן היכי דמי אילימא במפינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול ינימא ליה הב לי ספינתא דאנא מייחיתא חמרא אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן נימא

אלא במפינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן דהב ד"י חמרא ואנא מייחיתא חמרא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השמירות שהרי קנה המשכיר כל השמירות במשיכת השוכר את הספינה כיון שזמון המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים א"כ מולו גרם והרי כחומר בו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה דלמתי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שאינו אנוס אולם הא אמרינן לעיל (דף עו.) היכא דהשוכר אנוס דלמיר מיטרא דא"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אנוס שאירע לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדיחיה ליה הא דקתני אס נתן לא יעול דמשמע אס נתן כל שכרו לא יעול כלל ומיך ריב"ז דלעיל שהפועלים לא אבדו כלום רק שנתבעו אין נותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שזמון לקיים תנאו:

אילו עד הכא בעית אמייתא לאו אנרא בעית אמייתא. תימה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צעי למימי למה יתן לו שכר וי"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכח לאגורי היינו לפי אותן דמים (ה) שהשכיר מזה אבל צפתי פורתא ימלא אלהייהו והרי נהנה במה שצא עד כאן לכן נותן לו חצי שכרו ואין לר"י לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עמה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"נ כגון שיוכל למכור סמורתו במקום שמת החמור וירויח בה ויש סותרים הדעה שאין מציאין סמורתן אלא עד כאן לכן יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה ארעא ישכור רב למעמיה. ה"מ לשנויי דאין בדמיה לשכור אלא רוב פעמים יש בדמיה לשכור והאמת משני ליה והא דלמיר בסוף פרק השואל (לקמן דף קג.) אי דלמיר בית זה ונפלא אודא ליה ולא אמר אס יש בדמיה לרב ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהתם אין הבית עומד למכור אלא להסקיף עליו ולחזור ולבנותו כבתולה וכיון דל"ל בית זה ונפלא אין למכרו וגם לא קבל עליו להסקיף יליאה בצנין בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל אודא אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו בדמים ולכן יש בדמיה ליקח יקח לשכור ישכור: והא הבא דבי פמי יובה. ולביתא גופא א"ש א"ש דהשתא נמי דליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילגא לזיבי דומינן דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטיה יובל או איתרמי ליה זוזי ופריק ואכיל מרתי או מלת שנין קמי יובל אבל לרב דלמיר לא מכליא ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלנסוף לא משאר הקרקע ציד הלוה: במוכר שדהו א"ש שנה. קס"ד כיון דלומן ארוך כ"כ מוכר לו לא משכיב כליא קרנא: אילימא בין סתם ובפינה זו אם נתן אמאי לא יעול